

Lokalhistorie midt i Nordsjælland

Et liv med synlige resultater. Dette nummer beretter om tømrermester Chr. Olsen, Alsønderup, (1892-1969) og hans hustru, Elvira. Chr. Olsens far, tømrer Lars Olsen, Høbjerg Orne, var selvstændig fra 1891. Chr. Olsen blev svend og arbejdede hos ham, til han blev selvstændig i Alsønderup i 1918. Gennem mere end 70 år blev Lars Olsen og Chr. Olsen toneangivende for byggeri i Alsønderup Sogn. Her blev de fleste nybygninger, tilbygninger, renoveringer m.v. opført af disse to mestre, oftest i samarbejde først med murer Jørgen Davidsen, og senere med murer Jørgen David Nielsen, begge Alsønderup. De aller fleste af deres bygninger står endnu og vidner om deres virke.

Onsdag den 7. marts 2007 kl. 19.30 holder vi lokalhistorisk aften og generalforsamling på Kulsviergården, Pibe Møllevej 7, Alsønderup, 3400 Hillerød. Ikke-medlemmer er også velkomne. Notér allerede nu datoen i kalenderen for 2007. Læs mere herom på bladets bagside

For at spare et brev senere er kort til betaling af kontingent for 2007 allerede vedlagt.

Dette er Lokalhistorisk Nyt nr. 4, dec. 2006, 3. årgang, fra
Lokalhistorisk Arkiv & Forening
for Alsønderup & Tjæreby Sogne
- et arkiv for almindelige menneskers historie -

LOKALHISTORISK ARKIV & FORENING FOR ALSØNDERUP & TJÆREBY SOGNE

Arkivet er åbent alle mandage kl. 19-22. Anden tid aftales gerne med arkivleder Lissi Carlsen.

Arkivets beliggenhed: Alsønderup Skole, kælderlokale 014, 3400 Hillerød. Kør i Alsønderup til Baunevej 12, følg skiltet til "Rønnehuset". Gå til skolebygningen til højre og ned ad kældertrappen.

Arkivet har ikke post-, telefon- og e-mail-adresse på skolen, men hos arkivleder og kasserer Lissi Carlsen, Damvej 12, V. Strødam, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 64 49. E-mail: lissi@carlsen.mail.dk

Arskontingent i 2006: Personlige medlemmer: 80 kr, samboende par dog i alt 125 kr. :

Sponsorkontingent for virksomheder, institutioner, foreninger: mindst 500 kr., meget gerne mere.

327 personlige medlemmer har indtil nu betalt kontingent for 2006.

Arsindtægt i 2005 kr. 45.159. Beholdning pr. 31.12.2005: kr. 544.

Dette blad Oplag mindst 500 eks. 4 gange årligt. Red: Ole Blåkilde. ISSN nr: 1603-7561.

Eftertryk tilladt med arkivets og bladets navn som kildeangivelse.

Bankforbindelser: Nordea Bank kt. nr. 8968504194. BG-Bank kt. nr. 109 - 7938

Arkivet og foreningen drives af frivillige og Ingen modtager løn eller andre ydelser herfor.

Med stor tak har arkivet i 2006 modtaget sponsorstøtte fra:

Procom A/S, Vinkelvænget 21-29, 3330 Gørlose. Tlf. 48 27 84 84.

DanBolig, Søderberg/Nielsen Aps, Frederiksværksgade 7, 3400 Hillerød.

Tlf. 48 24 21 11. Fax. 48 24 21 69. Hilleroed@danbolig.dk

Dines Jørgensen & Co. A/S. Rådgivende Ingeniører F.R.I., Kirsebærellé 9-11, Ullerød, 3400 Hillerød. Tlf. 48260666. E-mail: dj@dj-co.dk www.dj-co.dk

Nordtag A/S v/ direktør Jørgen Simonsen, Mestervangen 7, 3220 Græsted, Tlf. 48 36 36 36, fax. 48 36 36 30, www.nordtag.dk

HHM A/S Byggeservice/Totalentreprise

Bragesvej 4, 3400 Hillerød. Tlf. 48 25 33 00. www.hhm.dk

Ti-kanten Farvehandel, Københavnsvej 2-4, 3400 Hillerød, tlf. 48 28 50 49 & **malermester Niels Ole Jensen**, Hillerødvej 6, Alsønderup, 3400 Hillerød, tlf. 48 28 50 49.

VVS Allan Kristiansen & Sønner, Aps., Aut. gas-, vand -& fjernvarmemester, Sydskrænten 8, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48286240. E-mail: info@ak-s.dk Fax. 48285247.

Tømrer Lodberg, Aps., Syrenvej 1, Tulstrup, 3400 Hillerød, Tlf. 48 28 65 34. Bil 21 28 68 29. Fax 48 28 65 36.

Kulsviergården, Pibe Møllevej 7, Alsønderup, 3400 Hillerød. Forsamlingscenter, teatersal, hal, selskabslokaler. Tlf. 48 28 65 40, fax 48 28 65 64.

Alsønderup Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforening, 37. kreds.

Hillerød Byråds Fritids- og Kulturudvalg, Grønnegade 4 A, 3400 Hillerød.

Nordsjællands Landboforening, Industrivænget 22, 3400 Hillerød.

Tømrer Chr. Olsens fødested og forældre

Chr.Olsen var født den 1. april 1892 på Højbjerg Orned i Helsing Kirkesogn.

Alsønderup Overdrev, Højbjerg Orned og Bendstrup Overdrev var oprindeligt et stort uopdyrket, delvist træ- og buskbevokset grænsningsområde for de kreaturer, som tilhørte kongens gårdfæstere i landsbyerne Højbjerg, Alsønderup og Bendstrup. Så bestemte kongen, at overdrevene ikke længere skulle være fælles for flere landsbyer, men deles op mellem dem. Det klarede kongens administration her ved at lade en landmåler opmåle og tegne et kort – vort arkiv har en kopi - over det fælles overdrev. Han lagde så nogle lige linier ind, som skulle dele overdrevet, så Højbjerg fik den nordlige del, Alsønderup den vestlige og Bendstrup den østlige del.

Sidst i 1700årene fordeltes overdrevene mellem gårdmændene, og da kongen i begyndelsen af 1800årene solgte gårdene til dem som selveje, solgte de hurtigt løs af deres overdrev i små lodder til børn, svigerbørn og andre, som blev nybyggere på overdrevene. Først dengang – i første halvdel af 1800årene – blev overdrevene opdyrket og bebygget. Det er altså kun mellem 200 og 150 år siden der kom bosiddende mennesker med huse og dyrkede marker på overdrevene ved Alsønderup, Bendstrup og Højbjerg.

En af dem, som købte sådan en dengang forholdsvis ny lille overdrevsejendom på Højbjerg Orned var tømrer Lars Olsen, Chr. Olsens far. Det var vistnok i 1891, det år, da tømrer Lars Olsen blev selvstændig og blev gift med Maren. De var begge født i området, han i Høberg i 1861, hun i Kæderup i 1866.

Chr. Olsens forældre boede, hvor Solbjergvej og Bendstrupvej mødes. Det var jo længe før en motortrafikvej havde spærret Solbjergvej, som ellers var vejen mellem Pibe Mølle og Kagerup. Deres ejendom ligger der endnu. Fra sin ejendom på Højbjerg Orned drev Lars Olsen selvstændig tømrervirksomhed fra 1891 og til sin død i 1937. Hans regnskabsbog har vi i vort lokalhistoriske arkiv for Alsønderup, for det var i Alsønderup Sogn, han havde mange af sine kunder og arbejdsopgaver.

Lars og Maren Olsen fik flere børn, men her skal vi alene fortælle om sønnen Christian Olsen, som var selvstændig tømrer i Alsønderup fra 1918 og til sin død i 1969. Han og hans far har opført adskillige bygninger her og foretaget ændringer og reparationer på så mange flere, at det kun er ganske få ejendomme og huse, som de ikke på et tidspunkt har arbejdet på.

Chr. Olsen hed egentlig Ole Christian Olsen, men kaldtes kun Christian. Det stavede han til gengæld i flere perioder med K – Kristian – men efterhånden kun Christian, og den stavemåde har vi derfor valgt konsekvent her.

Chr. Olsens tid som lærling og tømrersvend

Det lå nok i luften, at Chr. Olsen skulle i lære som tømrer hos sin far. I 1911 var hans lærlingetid færdig, og han kom på håndværkerhøjskole, før han skulle lave svendestykke. Det blev på den håndværkerhøjskole, som dengang var tilknyttet Vallekilde Folkehøjskole i Vestsjælland. Her var han fra november 1911 til udgangen af marts 1912.

Håndværkerhøjskolen blev i 1912 ramt af en epidemi med skarlagensfeber. I sin dagbog skriver Chr. Olsen, hvergang en eller flere får sygdommen, og hvor de indlægges. Men han tabte kontakten med dem, for ved skarlagensfeber blev man før antibiotikaens tid indlagt i 6 uger på et sygehus på den lukkede epidemiafdeling. Her kunne besøg kun ske på en jernrist uden for vinduerne. Hans syge kammerater fordeltes på sygehusene i Holbæk, Nykøbing S. og Kalundborg, så der har nok været pladsmangel.

Chr. Olsen var på et tidspunkt i 1912 også på session, som alle unge mænd skulle. Han blev "kasseret", sikkert til sin store tilfredshed. Den 28. aug 1912 udstedtes der et såkaldt "**Tjenesteudygtighedspas**" til ham, hvori står, at han "**anses for stedse uskikket til al krigstjeneste**" og at han derfor er slettet af lægdsrullen.

Dengang før motoriseringen var det en forudsætning for militærtjeneste, at man kunne marchere og bevæge sig til fods og bære vægten af sin militære udrustning. Platfodethed og andre fod- og benfejl medførte, at man blev anset for uegnet. Og Chr. Olsen var platfodet og blev så ikke soldat. Han var heldig, for han tilhørte de årgange mænd, som ellers under 1. verdenskrig fra 1914 til 1918 var indkaldt som sikkerhedsstyrke langt ud over den normale værnepligtsperiode og dermed hindret i deres erhverv og normale indtjening.

Chr. Olsen begyndte allerede at arbejde som tømrersvend i dagene mellem sin hjemkomst fra håndværkerhøjskolen i Vallekilde og arbejdet i Hillerød på svendestykket. Det var selvfølgelig som svend hos hans far, tømrer Lars Olsen, Højbjerg Orned. Han boede hos sine forældre, så det var som i hans læretid, men med den forskel at hans dagløn for en fuld ude-arbejdsdag nu i 1912 var 2 kroner og 25 øre. Det står i hans noteringskalender for hver dag og oftest sammentalt om søndagen. For arbejdsdage hjemme på værkstedet var daglønnen dog kun 2 kr.

Han var fire arbejdsdage i Hillerød for at lave svendestykke og på sidste dag skriver han i sin notesbog, at svendestykket blev antaget, og så var han altså helt udlært som tømrersvend.

Tømrer Lars Olsen med familie og gæster på sin 70 års fødselsdag i 1931 på ejendommen på Højbjerg Orned. Sønnen, tømrer Chr. Olsen, er første mand fra højre med sin søn, Thomas, på skødet. Hans hustru Elvira står bagerst som nr. 3 fra højre.

Tømrerens oprindelige hovedværktøj var hans bil - ikke et køretøj, men en økse.

Chr. Olsens første arbejdsopgaver efter hjemkomsten fra håndværkerhøjskolen i april 1912 blev udført på gården Hejreholm, som ligger i Bendstrup på en sidevej til Fruebjergvej.

I godt en uge huggede han bjælker - med øksen huggede han dem ud af træstammer. Stammerne købtes i skoven, hvis der da ikke var skov på gårdens jord, hvor de kunne fældes.

Mange gårdmænd plantede fra 1880'erne træer på deres oprindeligt lyngklædte bakker. Det var, da de holdt op med at gå i hjemmefremstillede klæder og ikke havde brug for uld og så holdt op med at have de får, som ellers havde gået på deres bakker, som var uegnede til kornavl.

"Man skulle have, så man havde tømmer til en længe", sagde Karl Knudsen på Holmegård i Nejede. Hans træer står endnu på bakkerne på Ravnsbjergvej. Og til Hejreholm i Bendstrup hører ca. 14 tønder land med skov og skoveng klods op af Gribskov. Her kunne man nok hente sine egne stammer til det tømmer, som Chr. Olsen skulle hugge ud med sin økse, så det blev til bjælker.

Hvordan bar tømreren sig så ad med at få hugget stammerne ud, så de blev til firkantede bjælker? Man mærkede stammerne med en snor med kridt, man trak lige kridtstreger, man skulle hugge efter. En tømrer skulle helst kunne hugge fem bjælker ud på en dag, hvis det var normale gran- eller fyrrestammer. Var træet særligt hårdt, kunne han dog måske "kun" nå tre. De bjælker, som skulle ligge under gulve, huggedes normalt kun ud på over- og undersiden, men ellers skulle tømreren hugge bjælkerne fuldkantede – altså firkantede på alle fire sider. Derfor ser man endnu på bjælker, som er tæt på 100 år eller mere, at de er mærket af øksehuggene og ikke er savede ud.

Da Chr. Olsen var færdig med at hugge bjælkerne ud af træstammer på Hejreholm, skriver han for dagene i den næste uge, at han "huggede sammen". Det var tømrerens udtryk for at tilpasse bjælkerne, så de passede sammen, når de skulle rejses.

Herefter gik der nogle dage med rejsningen. Men så skriver Chr. Olsen, at han huggede spær. Dvs. at også det tyndere tømmer, som mellem bjælkerne skal bære taget – i 1912 et stråtag. Spærrene blev hugget i form med økse. Efter tagets rejsning brugtes der igen andre dage på porte, vinduer osv. på den nye bygning på Hejreholm.

Det, de byggede på Hejreholm i 1912, var den avlslænge, hvori porten til gårdpladsen befinder sig. Selv om Hejreholm ligger et godt stykke fra Fruebjergvej nede på marken, kan man dog fra vejen den dag i dag se den længe, som Chr. Olsen i 1912 som svend hos sin fag huggede og samlede tømmer og spær til og bagefter var med til at rejse. Hejreholm ejedes dengang af Jens Nielsen, som overtog den efter sin far, og senere overdrog den til sin søn Axel Nielsen. I nutiden ejes Hejreholm af Lis og Peter Preis.

Chr Olsens giftermål

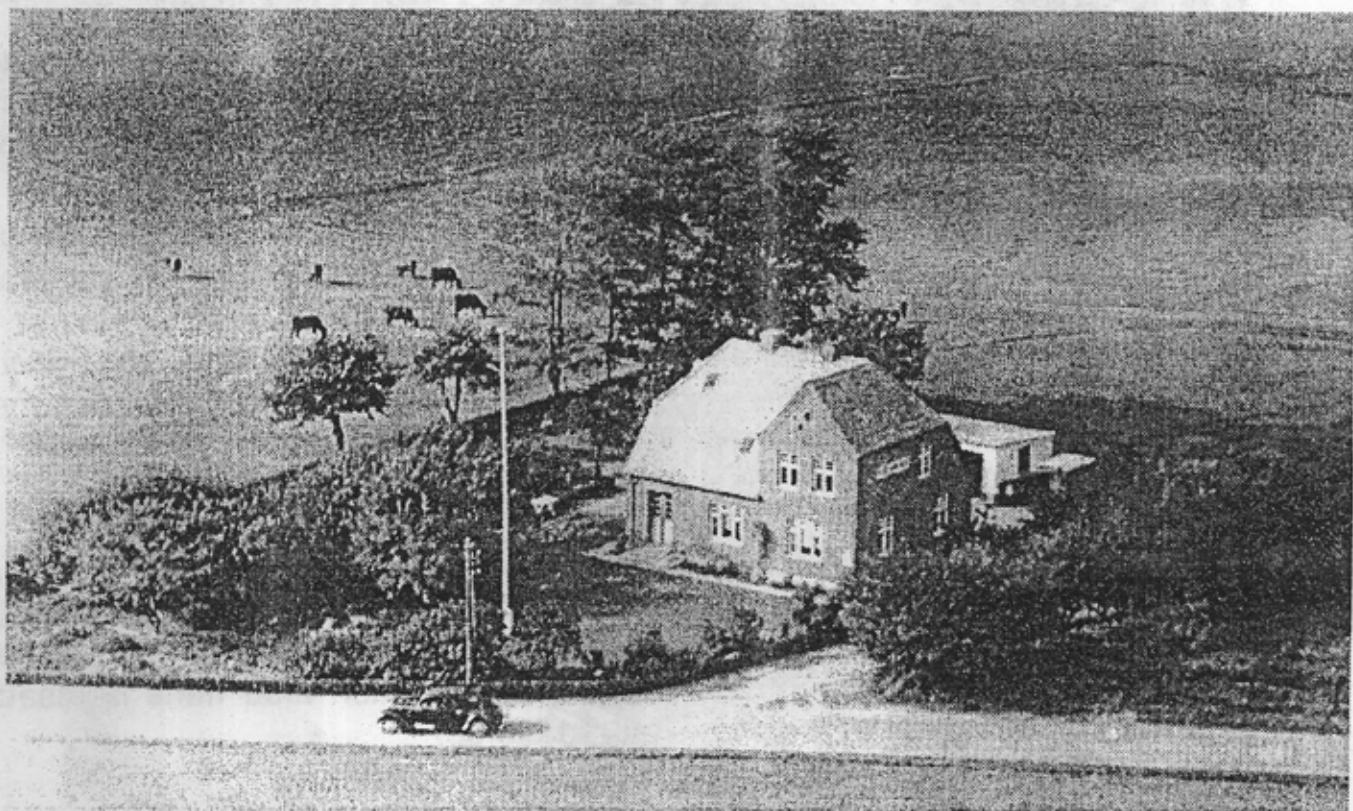
Elvira Larsen var født 16. marts 1897. Hendes forældre havde en landejendom mellem Alsønderup og Bendstrup på en stikvej nordpå fra Baunevej. Hun havde tjent som pige på Bauneholmgård i Bendstrup i seks år fra 1911 til 1917 og kom så til Mårum. I 1918 blev hun og Chr. Olsen gift.

Selvstændig tømrer - tømrermester

I 1918, da han blev gift med Elvira, købte Chr. Olsen ejendommen martr. Nr 9 c i Alsønderup. I i vore dage har ejendommen adressen Pibe Møllevej 16. Han drev derfra og resten af livet sin tømrervirksomhed og var nu selvstændig tømrer. Der er et par tønder landbrugsjord til ejendommen, så ved siden af tømrervirksomheden drev han den landsbrugsmæssigt med husdyr svarende til de muligheder, som arealet gav. Det hører vi mere om i et senere afsnit om Chr. Olsens forsikringer.

Den 14. maj 1919 udstedte politimesteren i Frederiksborg Birk til Chr. Olsen næringsbrev til næringsdrift som tømrer fra ejendommen matrikelnummer 9 c af Alsønderup By og Sogn. Det kostede 36 kr. at få et næringsbevis – og det var temmelig mange penge dengang.

Herunder Chr. Olsens første nybyggeri som selvstændig tømrer, villaen "Brudegårdsminde" fra 1919 på Ravnsbjergvej, sidste hus på højre hånd, når man kører ud af Alsønderup. Nyere luffoto.

"Brudegårdsminde" blev opført som pensionistbolig for gårdejer Niels Nielsen, da han overdrog "Brudegård" i Alsønderup til sin søn, Niels Christian Nielsen, som senere overdrog den til sin søn, Helmer Nielsen.

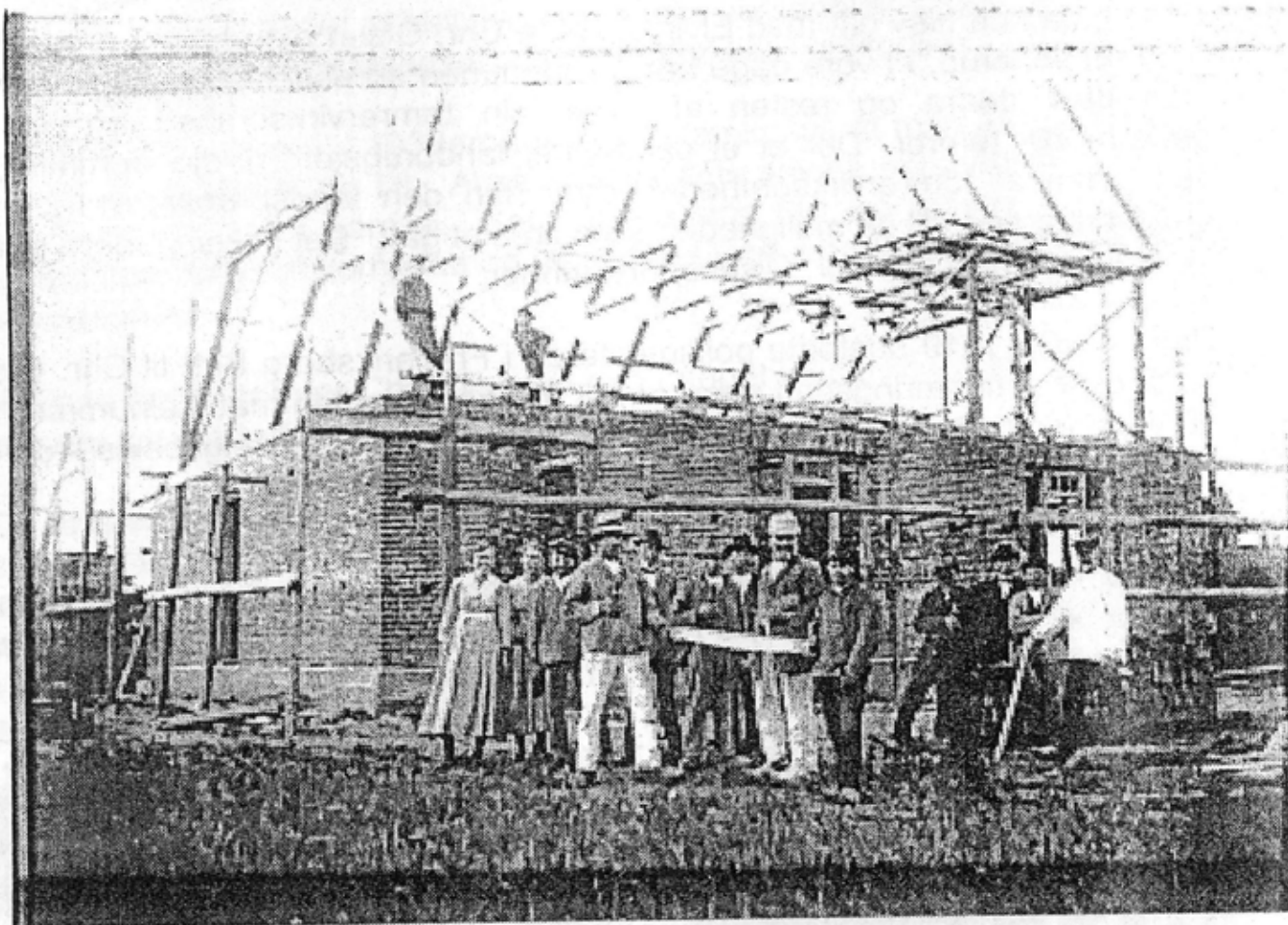

Foto fra rejsegildet i 1919 på "Brudegårdsminde" i Alsønderup. Man får her indtryk af den imponerende tømmerkonstruktion, og skal tænke på det store og langvarige arbejde, som tømmerne har udført ved at hugge alt tømmeret til bjælker o.s.v. med økse ud af træstammerne. De to forreste med hvide bukser er t.v. tømmer Chr. Olsen og t.h. murer Jørgen Davidsen. Manden med hatten mellem dem skulle være bygherren, Niels Nielsen. Desværre er fotografiet for uskarpt til, at man kan se, hvem de øvrige personer er.

Oprindeligt var det kun selvstændige håndværkere i købstæderne, som kaldte sig mestre. På landet var man endnu blot tømmer, og først i 1933 sikrer Chr. Olsen sig en titel som tømmermester udstedt af "Fællesrepræsentationen for Dansk Håndværk og Industri", som skriver, at man efter hans fremsatte begæring og de indhentede oplysninger må anse:

"Tømmermester Ole Chr. Olsen, Alsønderup, pr. Hillerød, for at have færdighed i faget og således under de i Næringslovens § 22 angivne betingelser kan benytte M e s t e r – N a v n e t i forbindelse med fagbetegnelsen."

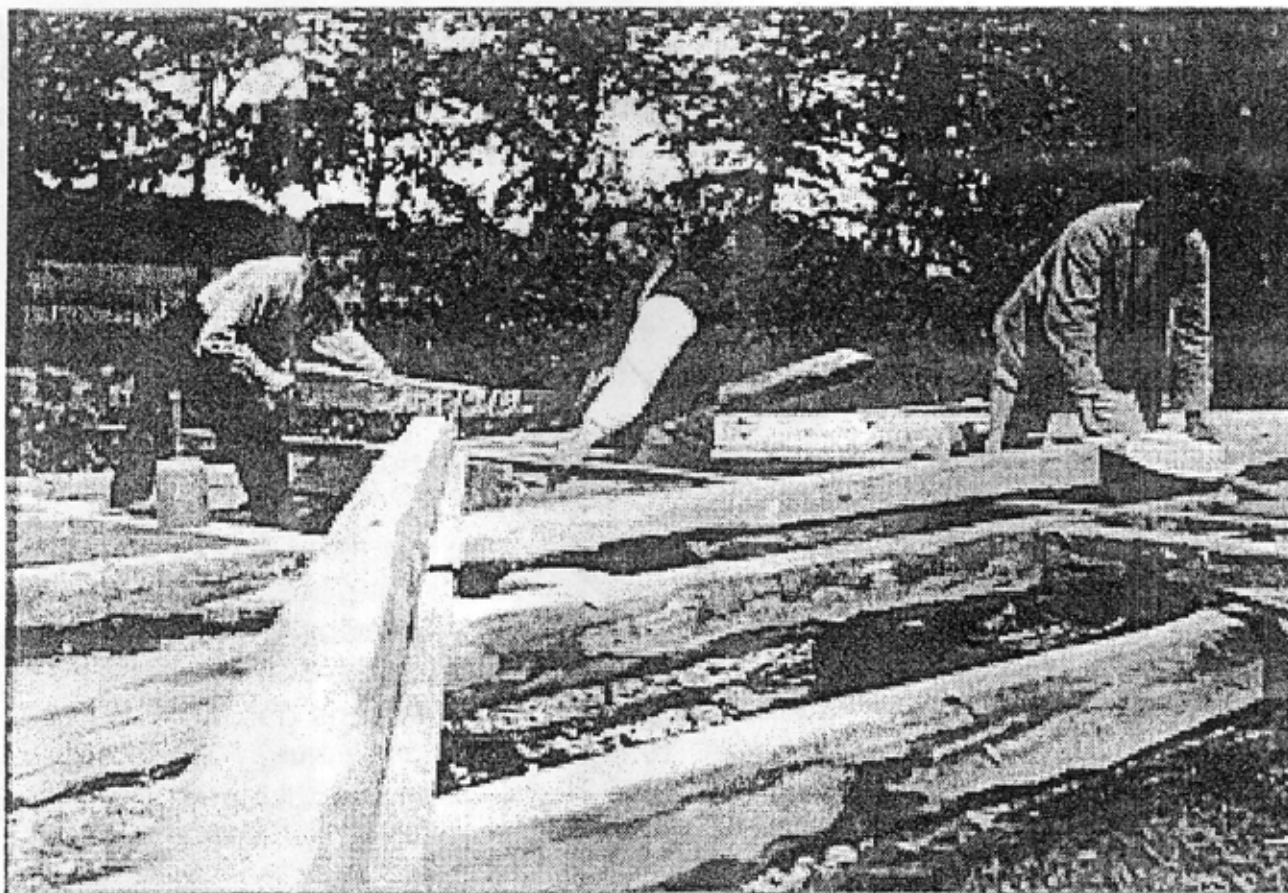

Foto fra opførelsen af "Brudegårdsminde" på Ravnsbjergvej i Alsønderup. Tidsmæssigt er dette fra før det foto fra rejsegildet. Her ser man bjælkerne, som de er udhugget med økse. Man er tilsyneladende her ved at "hugge sammen", det vil sige tilpasse de udhuggede bjælker, som de skal anbringes sammen ved rejsningen, og her bruges også sav. Det er året 1919 – skrevet med kridt på saven – som daterer opførelsen af "Brudegårdsminde". Det er Chr. Olsen til højre. Hvem svendene med saven er, vides ikke mere. Bag træerne og markerne i baggrunden skimtes Nejede Vesterskov.

Hvad Chr. Olsens forsikringer fortæller.

Allerede som tømrersvend havde Chr. Olsen brandforsikret sine ejendele, gangkæder, sengetøj, ur, værktøj og høvlebænk f.eks. Det skete i "Brandforsikringsforeningen for rørlig ejendom for den mindre landbostand i Frederiksborg Amt". Dette selskab forsikrede altså ikke fast ejendom, dvs. bygninger, men såkaldt løsøre, "rørlig ejendom". Dette løsøreforsikringsselskab var organiseret med en repræsentant i hver af de landkommuner, hvori det virkede. I vort arkiv er vi så heldige at have alle dette selskabs protokoller, så vi kan finde dets forsikringstagere for perioden mellem ca. 1860 og ca. 1950 og beskrivelsen af disses forsikrede ejendele, som går langt ned i detaljerne.

(Måske havde du også slægtninge, som havde forsikret i dette selskab, som opererede fra Tikøb til Melby og fra Nordkysten til Tjæreby og Meløse. Så kunne du besøge vort arkiv en mandag aften og se, hvad de ejede og havde forsikret).

Den 1. november 1918 flyttede løsøreforsikringen Chr. Olsen fra sin Helsingørskreds til sin Alsønderup kreds. Da han nu er blevet gift og har fået indbo, og hvad der hører sig til en lille ejendom på landet, og har en selvstændig håndværkssvirksomhed, forhøjes forsikringen. Og derfor ved vi i dag, hvad Chr. Olsen dengang ejede.

Hvad ejede så Chr. og Elvira Olsen ?

Løsøreforsikringen registrerede det forsikrede i 4 klasser. 1) Indbo. 2) Redskaber. 3) Husdyr. 4) Høstede afgrøder.

Ved ægteskabet i 1918 er det forsikrede indbo opregnet således, idet vi kun angiver kronebeløbene for nogle af delene:

1 spisebord med plade, 2 mindre borde, 8 stole, 1 skrivebord, 1 buffet, 1 kommode, 1 dobbelt og 1 enkelt klædeskab, 2 sengesteder, 2 overdyner, 2 underdyner, 4 hovedpuder, 8 par lagener, 1 sengetæppe, spejle og skilderier for 50 kr, glas og porcelæn for 75 kr., 1 amagerhylde, kobber- og messingtøj for 30 kr., en del urtepotter 20 kr., mandens og konens gangklæder 2.000 kr, køkkentøj kr. 100, 1 rejse- og 1 håndkuffert, 1 symaskine 70 kr, 2 lommeure med kæder 100 kr, et vækkeur, en del duge og håndklæder 100 kr, og 3 cykler kr. 500.

Elektricitet og telefon

I 1923 får Chr. Olsen indlagt telefon, og i det år kommer der også elforsyning til Alsønderup Kommune, og han vælger straks at få indlagt el. Og så begynder de at få børn, så forsikringen udvides med 3 sengesteder, 3 overdyner, 3 underdyner, 6 hovedpuder, 2 par lagener, 1 divantæppe, 4 stole, 1 el-måler, 2 lysekroner (de har jo fået el til dem) og endelig 1 stueur.

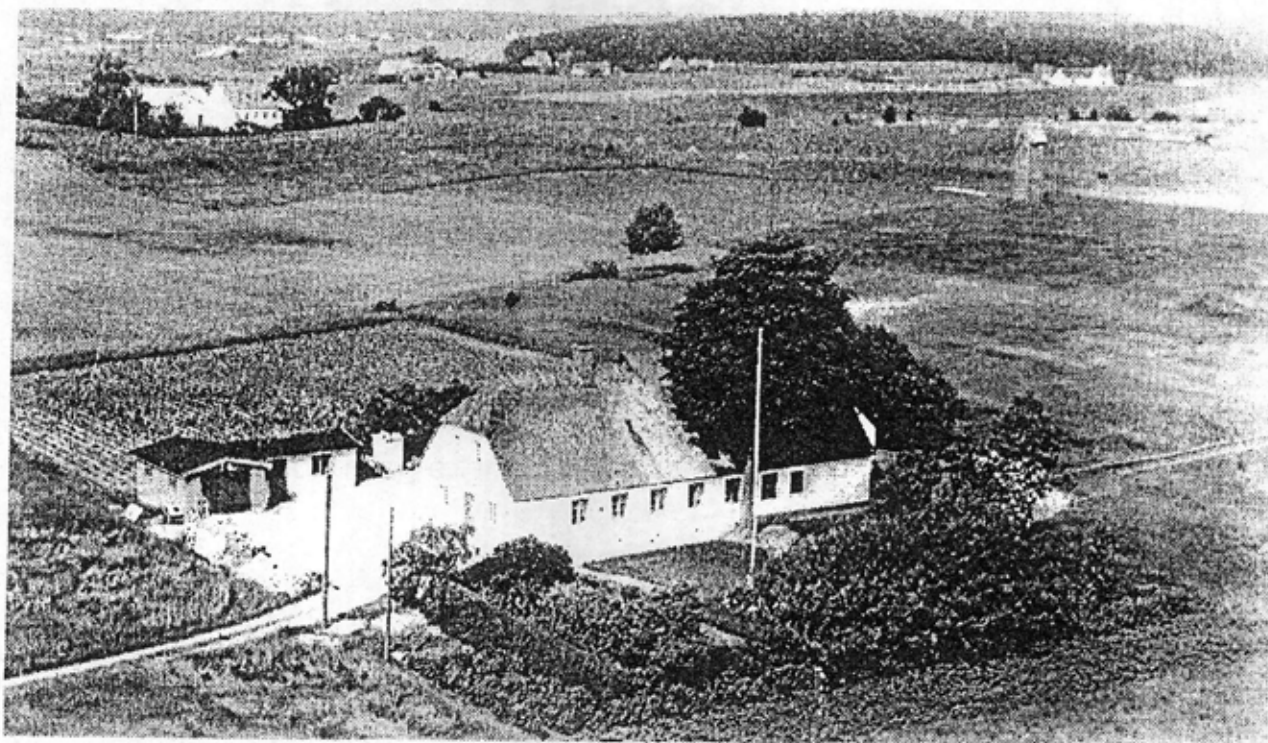
Også i 1923 opgør forsikringen hans redskaber. 1 skubkar (skubbekærre = trillebør) 35 kr, 1 høvlebænk 100 kr, tømmerværktøj 300 kr. , 1 parti gavntre 1.200 kr., 1 værktøjskasse 20 kr, kar og baljer 50 kr, en del forskelligt værktøj 50 kr., 1 decimalvægt m/ lodder 70 kr., yderligere 1 høvlebænk 50 kr.,

Senere udvides forsikringen med 1 elektrisk kraftmåler, færdigt arbejde opbevaret på ejendommen ansat til kr. 1.000 kr, 1 båndsav 100 kr, 1 grisekasse 20 kr, 1 tre fods kæpstakket hestevogn 250 kr, 1 fast vogn 200 kr , rejseseler 50 kr. Senere tilføres en motor med vogn 500 kr (ikke en bil) og en båndsav kr. 400, som formodentlig er transportabel og sammenhængende med motoren.

Chr. Olsens landbrug

Der var jo noget jord til Chr.Olsens ejendom, og i 1927 opgør forsikringen besætningen til 1 ko, 1 stk. ungkvæg, 3 fedegrise, 3 stk. ænder, samt derudover høns for 50 kr.- besætningen i alt forsikret for 350 kr. – og de forsikrede afgrøder – hjemmeavlede eller indkøbte - var 5 tønder rug, 6

tønder byg, 6 tønder havre, 100 lispund hø, 200 lispund halm (1 lispund = 16 pund = 8 kg) samt for 100 kr. brændsel, i alt forsikret for 333 kr.

Senere luftfoto af Chr. Olsens ejendom, Den ligger for enden af en kort stikvej fra Pibe Møllevej, men kun stikvejen kan ses på dette foto. I baggrunden til højre og i midten den part af Gribskov som hedder Orned Plantage og i baggrunden til venstre Kagerup og Grib Skov ved Kagerup Station. På marken bag ved ejendommen ses el-selskabets transformator, som dengang stod der. Senere fortælles om Chr. Olsens tilknytning til el-selskabet.

Chr. Olsen havde også en hest, men dem forsikrede man hyppigt i en lokal, særlig hesteforsikring, så det er nok grunden til, at den ikke er nævnt her.

Chr. Olsen ejede også en "tærskemaskine", som ikke er nævnt som forsikret. Vi kender ikke tidspunktet for anskaffelsen, men i 1935 bytter han den til en anden brugt "Asnæs tærskemaskine 14 tommer", for vi har en flot regning fra Nordsten i Hillerød for dette bytte, hvor Chr. Olsens gav 175 kr. i byttepris.

Chr. Olsen, vurderingmand fra 1924 i "Brandforsikringen for landbygninger".

Chr. Olsen blev inddraget i en anden slags forsikring og herom fører han en notesbog, som han benævner "Oversigt over min Virksomhed i den Almindelige Brandforsikring for Landbygninger som Vurderingsmand". Bogen begynder i juni 1924 og løber til oktober 1931. Chr. Olsen fortsatte i mange år som forsikringsselskabets vurderingmand, men har kun efterladt denne

notesbog om de første syv år. Hans distrikt var ca. halvdelen af Alsønderup Kommune.

Chr. Olsen skriver, at han kommer ind i stedet for gdr. Søren Petersen, Egebjerggård i Nejede, som måtte gå ud, fordi han ikke længere ejede bygninger. Virksomheden bestod i vurdering af bygninger og bygningsdele, hvor Chr. Olsen som tømrermester jo var sagkyndig. Han vurderede og foretog nytegninger, han vurderede brandskader, og han vurderede især ved værdiændringer af folks forsikringer ved om- og tilbygninger og stigning eller fald i ejendomspriser. Han fik et gebyr for hver vurdering efter dens art og økonomiske rækkevidde, i de fleste tilfælde fra 2 til 5 kr, men somme tider en del mere ved nytegninger. På årsbasis var hans samlede gebyrindtægt f.eks i 1927 for i alt 12 vurderingsforretninger 90 kr. og 60 øre og i 1930 for i alt 16 vurderingsforretninger 56 kr og 40 øre. Efter pengenes værdi på den tid og arbejdets omfang var der nok tale om en ganske pæn honorering.

Chr. Olsen bliver motoriseret

Søndag den 11. marts 1928 køber Chr. Olsen en brugt Triumph motorcykel af en Erik R. Andersen, som bor Bispegården i Lejre. Prisen var 700 kr. De 400 betaltes sraks og de resterende 300 kr. ved motorcyklens afhentning søndag den 18. marts.

At motorcyklen må have været en del brugt ses af, at allerede en snes dage efter at han har overtaget den, må han købe to ny tandhjul og en kæde. Han må langt væk, for regningen er udstedt den 10. april 1928 af M. Nielsens Cykle- og Motorforretretning, Albanitorv 9 i Odense. Tingene kostede incl. forsendelse kr. 37,95.

Men igen den 18.7.1932 er der regning på 2 stk. kædehjul og 1 stk. kæde, denne gang fra C. V. Hansen, Eneforhandler af Triumph Motorcykler – Reservedele og Tilbehør, Bredegade 17 på Frederiksberg, denne gang til en samlet pris på kr. 44,50.

Her i sognet var næsten alle veje – måske alle – endnu på den tid grusveje, så støv og sand fløj omkring motorkøretøjer – og på en motorcykel hang det i kæde og tandhjul og sled hårdt.

Chr Olsen – pantefoged for Alsønderup Sogneråd

Hvad brugte Chr. Olsen så sin motorcykel til? Ja, blandt andet når han var ude i sit nye hverv som pantefoged for kommuneskatter. Hans kollega som pantefoged – tækker Carl Nielsen, Nejde - sad så hyppigt bag på motorcyklen. Det skulle have set ret voldsomt ud, så det kan være de var gode til at få penge hjem til kommunen.

Carl Nielsen boede i Nejede by lige på hjørnet, hvor vejen svinger mod An-nisse. Der er stadig stråtag på huset. Fra 1915 til 1919 havde han været for-mand for Alsønderup Skytte- og Gymnastikforening, 37. kreds, og han var også formand for Alsønderup Brugs i nogle år. Chr. Olsen og Carl Nielsen havde den færdighed tilfælles, at de begge var ret gode til at udtrykke sig præcist, kortfattet og læseligt på skrift. Senere afløstes Carl Nielsen som pantefoged af Søren Andersen, som også var sygekassekasserer.

Chr. Olsen køber automobil

I 1937 købte Chr. Olsen en Chevroletbil hos mekaniker Petersen på Fre-deriksborgvej i Helsingør. Hans Triumph motorcykel indgik vist i handelen. I 1930-erne var amerikanske Ford og Chevrolet de mest udbredte personbiler i Danmark. Chr. Olsens bil var ikke en varebil til transport af redskaber og tømmer, det var en personbil. Han måtte jo også have kørekort, det var nu ikke så vanskeligt dengang. Men som mange af sin generation, som var opvokset uden biler, var han ikke god til at høre på motoren, når det var tid til at geare ned, så der var heldigt, at den tids biler kunne klare meget sejtrækkeri.

Bilen "klodses op" - hvad var nu det ?

Chr. Olsen med sit hestekøretøj under 2. verdenskrig, fotograferet i Alsønderup by med "Karetmagerens Hus" på Pibe Møllevej i baggrunden og i forgrunden "Hilda Poulsens Hus", som senere blev revet ned, fordi det spærrede, da den snoede vej fra Helsingesiden gennem Alsønderup skulle rettes ud.

Under den 2. verdenskrig blev der mangel på benzin, og under de 5 års tyske besættelse af Danmark fra 1940 til 1945 var privat bilkørsel forbudt. Det blev håndhævet meget effektivt – alle private personbiler skulle have hjulene taget af og stilles på træklodser – deraf udtrykket ”opklodses.

Havde man personbil i 1930'erne var det utænkeligt, at man ikke også havde en lukbar garage til sin bil. Altså stod landets private personbiler uden hjul i fem år i hver deres garage. Selv om de stod tørt, så støvede de jo til, og skader som følge af korrosion og rust kunne ikke undgås, og ledninger og lister mørnede.

Helgivis havde tømrer Chr. Olsen jo også noget landbrug og en hest. Så han klarede sig med sit hestekøretøj.

Da krigen var forbi, skulle Chr. Olsens Chevrolet gøres køreklar efter 5 års stilstand uden hjul i garagen. Det havde bilen ikke haft godt af, så der var rigtig meget, der skulle gøres og udskiftes, så det blev til en større regning fra August Benz, mekaniker Petersens efterfølger på Frederiksborgvej i Helsingør. Den androg et dengang formidabelt, men ikke urimeligt beløb – formodentlig tæt på eller måske mere end Chr. Olsen havde givet for bilen i 1937. Men priserne for brugte biler fra 1930'erne og også 1920'erne, fordobledes flere gange efter krigens afslutning i 1945, fordi importen af nye biler i flere år efter var rationeret til kun at omfatte stort set livsvigtig kørsel og vognmandskørsel. Ville man køre bil, var det altså dengang en forudsætning, at man ville ofre alle reparationer på den gamle bil. Chr. Olsens erhverv opfyldte ikke betingelserne for køb af en af de få personbiler, som indførtes.

Chr. Olsens hverv i el-selskabet

I 1919 oprettedes et el-forsyningsselskab dækkende de daværende kommuner: Alsønderup, Ramløse-Annisle, Vejby-Tibirke, Blistrup, Helsingør-Valby (minus Helsingør by, som fra 1904 havde eget jævnstrømværk) og dele af Græsted-Mårup.

Først i 1922 kom man i gang. Andelsselskabet hed ” Strø-Holbo Herreders Elektricitetsforsyning”. Det anlæg, man etablerede, forudsatte at man købte strømmen af Nesa, som sendte den som højspænding til et koblingstårn. Det lå over for selskabets administrationsbygning, lager og masteplads på Frederiksborgvej i Helsingør. Derfra fordeltes elektriciteten som højspænding ud 24 transformatorårne rundt i forsyningsområdet. I Alsønderup Kommune var der tre, hvorfra der udgik 220 volts vekselstrøm. For hver transformator oprettedes en transformatorforening af dem, den forsynede, og de valgte en tremands bestyrelse. Chr. Olsens ejendom blev el-forsynet fra transformato-

ren for Bendstrup, der var kort over markerne. Han blev straks i 1923 indvalgt som en af de tre i denne transformatorbestyrelse.

Tremandsbestyrelserne for alle de 24 transformatorårne udgjorde andelsselskabets repræsentantskab, som valgte en 9-mands bestyrelse for selskabet. I 1937 indvalgte Chr. Olsen i denne 9-mands bestyrelse. Selskabet blev omkring 1950 overtaget af Nesa, og så ophørte hvervene i dets bestyrelse.

Chr. Olsen som ejendomsskyldsvurderingsmand

Sognerådet skulle udpege ejendomsskyldsvurderingsmænd. Deres opgave var under ledelse af en vurderingsformand at værdisætte al fast ejendom i kommunen som udgangspunkt for de skatter, som hed ejendomsskyld, grundskyld, grundværdistigningsskyld og evt. formueskat.

Vi ved ikke, hvornår Alsønderup Sogneråd udpegede Chr. Olsen som vurderingsmand, men hans søn – Hans Olsen – har for mange år siden skænket vort arkiv et kort over Alsønderup Kommune, som Chr. Olsen havde fået udleveret til ejendomsvurdering. Det er det bedste kort, vi har over kommunen, for det angiver alle matrikelnumre, og det angiver den forskellige bonitet for landbrugsjorden. Det er dateret i 1958 og et fabelagtigt øjebliksbillede af kommunen på det tidspunkt.

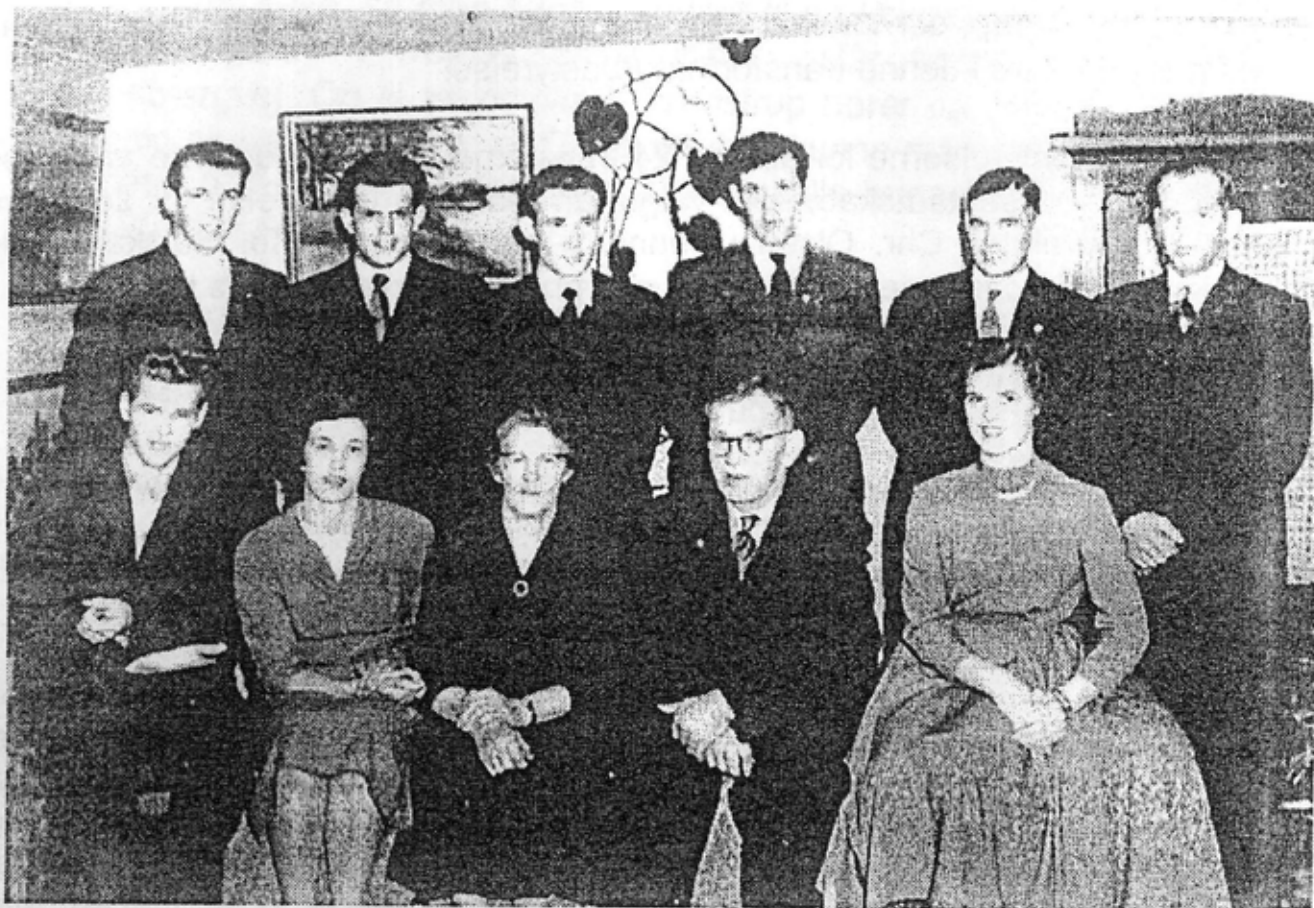
Det var et utaknemmeligt hverv at værdisætte folks ejendomme. Mange opsøgte Chr. Olsen og beklagede sig over, at deres ejendomme blev vurderet for højt. Og det besvaredes altid med spørgsmålet: " Vil du da sælge til den pris, ejendommen er vurderet til?", og det var der aldrig nogen der ville. Kun de, der ønskede at belåne deres ejendom yderligere, ønskede højere vurdering.

Elvira og Christian Olsens børn

Chr. Olsen tog efter tur seks af sine syv sønner i tømrerlære hos sig selv, afpasset så han normalt kun havde en som lærling ad gangen, men godt kunne have en eller to ansat som udlærte i perioder, hvor han havde mange arbejdsopgaver.

Ønnen Thomas Olsen fortæller således, at han efter sin konfirmation var to år ude og tjene ved landbrug på gården Lykkesholm i Nejde fra 1943-45, for faderen kunne først tage ham i tømrerlære, når hans ældre bror var udlært.

To af Chr. Olsens sønner, Hans og Thomas Olsen har overdraget arkivet, hvad de havde af hvad deres far efterlod sig nedskrevet og i forskellige dokumenter, samt udlånt fotos, og Thomas Olsen har yderligere bidraget til denne beretning ved mundtlige oplysninger og korrekturlæsning.

Elvira og Chr. Olsen med deres to døtre og syv sønner. Bagerst fra venstre: Hans, Thomas, Sylvest, Jørgen, Frede og Bendt. Forrest fra venstre: Otto, Helga, moderen Elvira, faderen Christian, og Inge.

Tømrerarbejdets indhold

Efter såvel Chr. Olsens bøger som hans fars regnskabsbog har de fleste opgaver bestået i vedligeholdelse, reparationer, tagfornyelser, ombygninger, værelsesindretning på 1. sal og tilbygninger på eksisterende ejendomme. Begge havde også mange opgaver uden for Alsønderup Sogn, men her er der ikke mange ejendomme eller huse, som de ikke har været i for at udføre et eller andet. Der er tydeligt mange opgaver tilknyttet landbrugets avlsbygninger og stalde, for det var jo det altdominerende erhverv her på deres tid, og der pågik konstant moderniseringer, som også omfattede bygningsindretningen.

Ildebrande forekom hyppigere før i tiden, bl.a. på grund af faren ved stråtag og lynnedslag. Adskillige nybygninger skete derfor efter brande, men vi ved det ikke i alle tilfælde. I Chr. Olsens og hans fars tid, var der mange af de traditionelle husmandssteder med tre længer, beboelse i den midterste og gårdplandsen åben mod syd, som ændrede den gamle, midterste beboelselænge til avlsbygning og stald, fordi ejeren lod et nyt stuehus bygge syd for gårdspladsen.

Fortegnelse over bygninger ved hvis opførelse Chr. Olsen har udført tømrerarbejdet

Der nævnes bygningens art, adresse og ejer, hvis vi har oplysningerne. Fortegnelsen er ikke kronologisk, men kendes opførelsesåret, er det anført.

Villa, Pibe Møllevej 3, Alsønderup. 1937. Ejer dengang : Hans Andersen

Bungalow, Pibe Møllevej 4, Alsønderup. 1937, Ejer dengang: Tækker Erland Andersen.

Villa, Pibe Møllevej 5, Alsønderup, 1938-39. Ejer dengang: Enkefru Anna Larsen fra Langholmgård.

Stald, Langholmgård, Pibe Møllevej , Alsønderup. Ejer dengang: Gårdejer Aagaard Larsen.

Stald, " Nørrevang", Pibe Møllevej 15, Alsønderup. Ejer dengang: Gårdejer og entreprenør V. P. Larsen, Nordkærgård, Nordvej, Alsønderup.

Ejendommen "Farmen", Nordvej 6 , Alsønderup Overdrev. Efter brand.

Ejendom, Indelukkevej 11, Alsønderup. Ejer dengang: Parcellist Valdemar Nielsen.

Nyt stuehus, Pibe Møllevej 28 , Alsønderup Overdrev. Ejer dengang: Parcellist Peter Laurits Jensen

Villa, Ravnsbjergvej 1, Alsønderup. Ejer dengang: Tromlefører Johannes Johansen.

Villa, Ravnsbjergvej 2, Alsønderup. Rummede Bøgebakke telefoncentral. Ejer dengang: Bagermester Sørensen senior, Alsønderup

Stald, "Brudegård", Kirkevænget 6, Alsønderup. 1937. Dav. ejer: Niels Christian Nielsen.

Villa, " Brudegårdsminde", Ravnsbjergvej 10 , Alsønderup, 1919
Ejer dengang: Gårdejer Niels Nielsen fra Brudegård, Alsønderup.

Stuehus, Ravnsbjergvej 14, bag Nejede Vesterskov, Nejede.
Ejer dengang: Ægsamler Karl Olsen.

Stuehus, "Gundhøjgård", Kirkevænget 6, Alsønderup.
Ejer dengang: Gårdejer J. Peter Troelsen.

Stald, "Gundhøjgård", Kirkevænget 6, Alsønderup. (denne staldbygning er senere brændt) Ejer dengang: Gårdejer Hartvig Troelsen.

Forskole og administrationsbygning for Alsønderup Kommune. Baunevej 4, Alsønderup. 1952. Ejer dengang: Alsønderup Kommune.

Stuehus, Baunevej 3, Alsønderup. (nu nedrevet)
Ejer dengang: Parcellist Anders Andersen.

Lade, Baunevej 18, Alsønderup. 1941. Ejer dengang: Harry Andersen

Lade, "Marielyst", nu benævnt "Dyrlægegården" Baunevej 17 , Bendstrup.
Ejer dengang: Gårdejer Hans Larsen

Finsk træhus, Hillerødvej 5, Alsønderup. Ejer dengang: Marius Hansen

Ejendom efter brand, Hillerødvej, Tulstrup, 1937. Ejer dengang: Laurits Hansen (senere nedrevet ved bygning af motortrafikvejen).

Udlænger, "Skovlystgård", Nejedevej 24 , Nejede. Ejer dengang: Gårdejer Ole Nielsen

Villa, Gadevangsvej 122, Gadevang. 1925. Ejer dengang: Murer Edvard Jensen

Villa, Gadevangsvej 139, Gadevang. 1937. Ejer dengang: Vognmand Vilhelm Marcussen.

Ejendom efter brand, Tjærebyvej, Tjæreby. Ejer dengang: Karl Larsen.

Ejendom efter brand, Bendstruvej, Højbjerg Orne, 1937 Ejer dengang: Hans P. Jensen

Lade, "Limkærgård", Højbjergvej, Højbjerg. Ejer dengang: Gdr.Johs. Larsen.

Lade, Rørmosevej 35, Annisse Overdrev, Ejer dengang: Thorvald Sommer

Villa, Glentevej 6, Hillerød, Ejer dengang: Anders Petersen

Villa, Glentevej 3, Hillerød.

Villa, Frederiksværksgade 68, Hillerød.

Villa, Nejedevej, Nejede By. Ejer dengang: Fhv. gårdejer og sognerådsformand Jørgen Mathiesen, Egebjerggård, Nejede.

Men allerede som lærling og svend hos sin far havde Chr. Olsen været med også i en hel del større lokale nybygninger. Bl. a. skulle Bauneholm i Bendstrup opføres efter en total brand i 1912, i øvrigt mens Chr. Olsens 4 år senere hustru, Elvira, var tjenestepige på Bauneholm.

Chr. Olsen i bestyrelsen for Alsønderup Brugsforening

Chr. Olsen indvalgtes i 1925 i bestyrelsen for Alsønderup Brugsforening og gik efter eget ønske ud i 1931. Men i 1938 indvalgtes han igen og sad til 1955, i de sidste fem år som brugsens regnskabsfører.

Efterskrift

Chr. Olsens liv afspejler et tidsbillede af en ganske selvhjulpet lokal samfundsstruktur, som selvfølgelig har sit udgangspunkt i en gunstig udvikling i landbruget som det lokale hovederhverv i den første halvdel af 1900-årene.

Det var totalt anderledes end nutidens fritidslokalsamfund af erhvervsaktive upendlere, hvor kun ikke-erhvervsaktive som børn og pensionister tilbringer det meste af deres tid lokalt, og hvor ansatte i lokalsamfundets offentlige og halvoffentlige institutioner stort set alle er andetsteds boende indpendlere, som her på stedet yder deres professionelle arbejde og deres arbejdstid, men derudover naturligt nok ikke har nærmere kendskab til, medleven i og forståelse for det omliggende lokalsamfund, som de mennesker, de passer, underviser eller plejer, bor og lever i.

På Chr. Olsens tid var her en landkommune, som varetog en række fælles opgaver og inddrog lokale mennesker også til upopulære opgaver, som for Chr. Olsen – at være pantefoged for at få kommunale skatterestancer ind – og at være vurderingsmand og være med til at afgøre, hvor meget folk skulle betale i ejendomsskatter.

Det nære samfund kom også til udtryk i, at brandforsikringen skulle have en lokal som Chr. Olsen som deres bygningssagkyndige til tegning og ændringer i forsikringssummer og ved brandskader. Videre kom det til udtryk i, at elforsyningen oprettedes på lokale initiativer, og at Chr. Olsen fik opgaver i transformatorforeningen og senere i selskabets bestyrelse, og i at Chr. Olsen i 25 år i alt tog ansvar i bestyrelsen for Alsønderup Brugsforening – også en fælles lokal erhvervsøkonomisk forening. Der er ikke brug for lokalt ansvar til den slags mere, for ingen af disse opgaver eksisterer mere lokalt.

Sammen med de synlige resultater af tømmervirksomheden må det at tage ansvar for disse opgaver til gavn for de lokale fælleskab have givet Chr. Olsens liv indhold og værdighed.

*Tekst: Ole Blåkilde efter mundtlige oplysninger fra Thomas Olsen.
Indsætning af illustrationer: Lissi Carlsen*

Lokalhistorisk aften og generalforsamling

afholder

Lokalhistorisk Arkiv & Forening for Alsønderup & Tjæreby Sogne

Onsdag den 7. marts 2007 kl. 19.30 på

Kulsviergården, Pibe Møllevej, Alsønderup, 3400 Hillerød

Ikke-medlemmer er også velkomne, Lokalhistorien er for alle.

Aftenens tema:

Fra vore lokalsamfund viser vi fotos af en række velkendte og synlige bygninger på forskellige tidspunkter, f. eks. nu og tidligere. Der fortælles noget af, hvad vi ved knytter sig til disse bygninger – f. eks. hvem der har udført byggeriet, hvem der har bestemt det, og om nogle af de mennesker, som har boet i og brugt bygningerne på forskellige tidspunkter.

Historierne kædes sammen med lokalsamfundenes udvikling, f.eks. administrativt, teknisk, erhvervsøkonomisk efter den enkelte bygnings historie og anvendelse på forskellige tidspunkter.

Generalforsamlingsdelen plejer at vare godt 20 minutter, bl.a. hører man om, hvad der er sket for arkivet i årets løb og lidt om fremtiden. Bestyrelsen foreslår uændret kontingent: Personligt medlemskab kr. 80, for samboende par dog i alt kr. 125 kr, virksomheder, institutioner o.l. minimum kr. 500.

Der sælges kaffe eller te med hjemmebagt kage for kr. 20. Øl og vand kan købes til Kulsviergårdens billige priser.

Der er gratis adgang for alle. Hvis man synes, man har haft en god aften, er vi dog taknemmelige for frivillige bidrag ved udgangen som bidrag til aftenens lokaleje, som vi selvfølgelig må betale til Kulsviergården, der jo kun kan eksistere i kraft af en forretningsmæssig drift.

KONTINGENT FOR 2007

Næste medlemsblad forventes udsendt primo marts 2007, men så længe rækker kassebeholdningen ikke.

Derfor vi tillader os at vedlægge indbetalingskort for 2007 allerede nu, så vi kan spare udgifterne til at udsende breve herom til nytår.

Kontingentet for personligt medlemskab er uændret kr. 80, for samboende par dog kun kr. 125 i alt. Vi er taknemmelige for indbetalinger fra nu af og helst inden udgangen af februar måned.

Man kan også betale direkte til arkivleder og kasserer Lissi Carlsen tirsdag aftener ved "Brug Skolen" eller mandag aftener i arkivets åbningstid, samt ved møder i Kulsvierklubben. Sponsorer får særskilt brev